

פרשת חיי שרה

ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל (כג)

התורה, ספר דינים היא, ספר הדרכה. גם פרשיות אלו של ספר בראשית מלאות הן הדרכה של תורת חיים כיצד לחיות. בכל יום, כתב רבנו הרמח"ל זיע"א, חיב אדם לחשב חשבון נפשו ולשאל עצמו: "מה עשו אבות העולם, שכך חשק בהם ה'!". לחתר למצא את התשובה ולהשתדל ללכת בדרכם.

הנה פרט מפרשתנו: אברהם אבינו עליו השלום מבקש לקבר את שרה, מתו מטל לפניו. צריך הוא לנהל משא ומתן עם עפרון החתי. אבל לפני כן - "ויקם אברהם מעל פני מתו, וידבר אל בני חת". הסביר הגאון רבי ירחם ממיר זצ"ל: ענין "ויקם מעל פני מתו" הוא, שכאשר אברהם הצריך לדבר עם בני חת - הנה "ויקם", והיה כאלו לא היה מתו מטל לפניו! הרי צריך הוא לדבר עם בני אדם, ומצד כבוד הבריות הסיר מעליו כל דמעותיו, רחץ פניו, וצערו בלבו טמן, דאגתו בלבו שם, והיה כלא היה. כי הלא עם בני אדם הוא מדבר, ואין כבודם שידבר אתם ודמעותיו על לחיו, לדבר אתם והוא מיבב. אלא שלט על עצמו ועל רגשותיו, דבר אתם ופניו מסבירות ואף צוהלות - זהו כבוד הבריות!

דברים נפלאים! אבל הם יאירו שבעתים, כשנספר אודותם ספור.

היה זה לפני כמאה שנה. בחור ישיבה צעיר, כבן תשע עשרה, שב לעירו ל"בין הזמנים", לחפשת הקיץ, ומצא שם אברך צעיר שנשא לפני כשנה לבת המקום והתגורר בבית חמיו. אישיות קורנת, כובשת, דמות מופת. אברך תלמיד חכם, שבקיאיותו נרחבת ועיונו מעמיק. היה בן הישיבה סר לביתו לפלפל עמו בדברי תורה ולהעפיל במחצתו בנתיבות מחשבה.

ערב אחד עלה למעונו ומצאו לומד, כדרכו. שמחו בדברי תורה, ולפתע באה חותנתו של האברך, עמדה בפתח והסתכלה לעברם בהקפדה. ראה האברך, התעלם ממבטה, והמשיך בשיחתו בשלות נפש ובפנים קורנות, כדרכו. נסוגה החותנת. עברו כמה דקות, והחותנת שוב בפתח, ומבטה זועף בכפלים. והחתן רואה, ואינו משים לב. שבה החותנת ונבלעה באפלולית המסדרון. השיחה נמשכה בנעם, והחותנת מציצה שוב, עיניה כשפודים. והאברך משוחח באדיבות ובשלוה עד שהשיחה הסתיימה בשעת לילה מאחרת, וכן הישיבה שב לביתו.

למחרת, בתפלת השחרית, נודעה בבית הכנסת הבשורה, כי לאברך נולדה הלילה בתו הבכורה. והברר, כי כל אותה עת, במשך כל השיחה, ישבה הרעיה על המשבר בחדר פנימי, ונתן לשער את סערת רוחו של האברך. ודאי היה עצבני כדרכם של העומדים להיות אבות, ודאי בקש לומר תהלים למען האם והעבר, בקש להודע מה שלומה, מה אומרת המילדת, האם הלדה קרובה. לכן באה החותנת, בקשה לרמוז שיש לסים את השיחה, שאין זו העת המתאימה. והיא צדקה.

אבל כשהאדם עולה לשמים בבוא עתו, הוא נשאל: "המלכת את חברך בנחת רוח"? המלכת, להחשיבו כמלך! אם היה המלך משוחח אתך, האם היית משלחו מעל פניך? והוא המשיך את השיחה, בנחת רוח...

מקרה זה הותיר חותם כה עז בנפשו של בן הישיבה, עד שהחליט ללכת בדרכי האברך. עזב את ישיבתו, ישיבת טלז, ונסע ללמד בקלם, בית היוצר של אישי תנועת המוסר, מקום למודו של אותו אברך. לימים, היה למשגיח נודע בישיבת לומז'ה המעטירה, וכשפרסם את ספרו "יסודי הדעת", יסודות בעקרי ההשקפה הנכונה, מצא לנכון לפרסם בהקדמתו את הספור, כדי להכיר תודה לאותו אברך שגלם בעיניו את תנועת המוסר, את השליטה המחלטת של האדם על רוחו למען כבוד הזולת.

שמו של האברך: רבי ירחם ממיר. הוא אשר אמר את הדברים שהובאו לעיל, על הפסוק "ויקם אברהם

פרשת חיי שרה

מעל פני מתו", שהשכיח מלבו את אבלו וצערו בבואו לדבר עם בני אדם - מפני כבוד הבריות!

הנה כי כן, לא דרשה היתה זו, אלא ארחות חיים!

ואנו, אם מתר לומר, כל דכדוך נכר על פנינו. כל עננה בלבנו מקרינה מיד סביבותינו. וכבר משדרים אנו קצר רוח, מרירות, עוקצנות. מענישים את הסביבה, את החברה, את בני המשפחה בדכאוננו ובמצבי רוחנו. מתי יגיעו מעשינו למעשי אבותינו, ולו בשטח זה בלבד...?

מקור: מעין השבוע